

ISSN : 0975-5560 DANISH

VOL. XXXVI - 2018

Danish

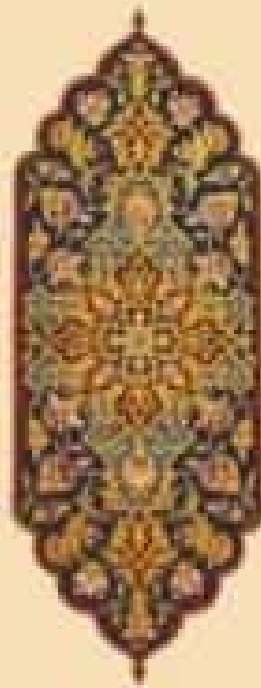
International Peer Reviewed Journal

Post graduate Department of Persian
Faculty of Arts, Languages & Literature
University of Kashmir
Hazratbal, Srinager-190006

VOL. XXXVI - 2018

ISSN - 0975-6566 DANISH

نشریه گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده علوم انسانی زبان ها و ادبیات

ISSN: 0975-6566 DANISH

توانا بود هر که دانا بود
ز دانش دل پیر برنا بود

دانش

بازبینی بین المللی سالانه مربوط به ژورنالهای تحقیقاتی ادبیات

سال تأسیس ۱۹۶۹ میلادی..... شماره سی و ششم ۲۰۱۸ میلادی

مدیر مسئول و سر دبیر

دکتر جهانگیر اقبال

رئیس گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کشمیر

معاون مدیر: دکتر شاه نواز شاه

نشریه گروه زبان و ادبیات فارسی،

دانشکده علوم انسانی، زبانها و ادبیات،

دانشگاه کشمیر، حضرت بل سرینگر

کلیه حقوق نشر به حق گروه زبان و ادبیات فارسی محفوظ است

✿ سال چاپ جانویه ۲۰۱۸ میلادی

✿ تیراژ صد و هشتاد نسخه

✿ بهایک شماره ۲۰۰ روپیه

✿ طراحی شاه نواز احمد کهوسه

✿ چاپ خانه حقانی پرنشنگ پریس

گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کشمیر

هیت علمی مجلہ و سُورای بازیینی:

- ❁ پروفیسر فضل الرحمن فقہی - ہرات - افغانستان
- ❁ دکتر احمد غنی خسروی - ہرات - افغانستان
- ❁ پروفیسر شریف حسین قاسمی - دہلی - ہند
- ❁ پروفیسر چندر شیکھر - دہلی - ہند
- ❁ پروفیسر مہر الدین نظامی - دوشنبہ - تاجکستان
- ❁ دکتر مصباح الدین محمود - دوشنبہ - تاجکستان
- ❁ پروفیسر حکیم دبیران - تہران - ایران
- ❁ پروفیسر علی موزنی - تہران - ایران
- ❁ پروفیسر عارف نوشاہی - اسلام آباد - پاکستان
- ❁ پروفیسر سیدہ فلیحہ زہرا کاظمی - لاہور - پاکستان

مجلس مشاورت:

- دکتر جهانگیر اقبال ❁
- دکتر محمد افروز عالم ❁
- دکتر شاداب ارشد ❁
- دکتر شاه نواز شاه ❁

گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کشمیر

فهرست

سخن دبیر

بخش فارسی:

پروفسور فضل	سهم شاعران و نویسندگان هراتدر شکوفایی
الرحمن فقیهی هروی	دانش و ادب دوره بایریان هند
دکتر هویدا عزت	داستان زنانه در ادبیات معاصر ایران "فراموشم
محمد	مکن"، "بازیچه" و "چراغها را من خاموش
	می-کنم" به عنوان نمونه
دکتر عظمی زرین	سیرت و جمال محمدی در شعر شیخ محمد
نازیه	ایوب بور داسپوری
سمیرا بهزاد	تاثیر فرنگ، زبان و معماری ایران قرن فتم
	(ایلخانی) برشب قارند
دکتر جهانگیر اقبال	ظهور رموز عرفانی در اشعار فارسی مشتاق
	کشمیری
دکتر شاداب ارشد	اخلاقیات در غزلیات غنی کشمیری
دکتر شاه نواز شاه	عشق در شعر فارسی
دکتر علی اکبر شاه	کاربردی ترین آموزه های اخلاقی در شعر
	سعدی
دکتر مدثر نظر	ملابینش به عنوان غزل گوی پارسی کشمیر
محمد ابرارالحق	حدیث تصوف در طوطی نامه خواجه ضیاء
	الدین نخشی
ابرار علی شاه	معرفی کتاب تاریخی و جیز التواریخ
شازیه بانو	نگاه اجمالی به رباعیات غنی کشمیری
بلال احمد شیخ	نظری بر احوال و آثار محمد داراشکوه قادری
الطاف حسین،	تداوم و تغییر در عصر رنسانس ایران
مبارکه موسوی	پژوهشی درباره ادبیات کودکان در ایران

بخش اُردو:

- ✿ عورت سیمین دانشوار کے آثار میں ڈاکٹر محمد افروز عالم
- ✿ رسالہ سلطانیہ میں تصوف و عرفان: ایک مطالعہ ڈاکٹر واحد احمد
- ✿ وسط ایشیائی ادبیات میں شیراز کا حصہ شمیہ امین
- ✿ کشف المحجوب اخلاقیات کے آئینے میں تنویر حسین ڈار
- ✿ فارسی ادبیات میں بابا داؤد خاکی کی خدمات شریاحمد

بخش انگلیسی:

- ✿ An Analysis of Persian Influences on Bengali Language Dr. Begum Ayesha Sultana Laskar
- ✿ Dara Shikoh and His Comparative Hermeneutics of Islam and Hinduism Dr. Mohsin Ali
- ✿ Sadiq Hedayat: An Analytical Study of Parvin Dokhtar-e-Sassan Asif Iqbal
- ✿ Contribution of Mughal Ladies towards the Development of Persian Culture as Depicted in Tuzk-i-Jahangiri Syed Shafi

پیام

خدای را شاکریم که باری دیگر مجله «دانش» که یکی از پراوازه ترین مجلات در سراسر جهان ادب فارسی، شماره دیگری را به چاپ رسانیده است. ما همواره شاهد آنیم که مقالات پژوهشی و تحقیقی ارزنده ای در زوایای مختلف ادب فارسی در این سرزمین و خطه کهن و باستانی

توسط استادان و فرهیختگان زبان و ادبیات فارسی نام آور سراسر جهان از جمله کشورهای افغانستان، ایران، پاکستان، تاجیکستان، مصر و غیره مورد بررسی و تدقیق قرار داده شده و در این مجله ارائه می گردد.

بخش زبان و ادبیات فارسی کشمیر تنها بخشی است که دارای کتابخانه ای بزرگ است و بهترین اساتید در آن به تدریس تعداد کثیری از دانشجویان، پژوهشگران و زبان دوستان دانشگاه می پردازد. به یقین باید گفت که این مجله سعی و تلاش بی وقفه استادان، دانشجویان و محققان این بخش است و از این بابت به بخش زبان فارسی تبریک عرض می کنم. در آخر نیز از تک تک کسانی که مقالات خود را هم در این شماره ارائه داده اند هم تبریک می گویم و از خداوند منان خواهان آرزوی پیشرفت روز افزون به مجله دانش هستیم.

پروفیسور طلعت احمد

رئیس دانشگاه کشمیر

حضرت بل سرینگر کشمیر، هند

سخن دبير

آسيای صغير در حوزه های مختلف چون علم، ادب، فرهنگ و هنر پر آوازه است. بويژه سرزمين کشمير که شامل اين ويژگي های منحصر به خود را در تاريخ پنج هزار سال دارا است. چنانچه در يك هزار سال گذشته شاهد محافظت بي مثال اين منطقه در زنده نگهداشتن علم و ادب و فرهنگ و تاريخ و حتی معماری و کاشیکاری و صنايع دستی وغيره می باشد. پس در واقع بواسطه زبان فارسی است که نه تنها در مناطق آسيای صغير بلکه شبه قاره هند مخصوصاً منطقه کشمير را بخود گرفته است. کشمير در طول تاريخ شاهان، امپراطوران، حاکمان و اميرانی چون سلطان زين العابدين، يوسف شاه چک، ظفر خان، عنایت خان آشنا، شيخ غلام محی الدین، ديوان کرپارام وغيره که مشوق زبان فارسی و ادب پرور بودند.

علاوه بر اين کشمير مورخان نام آور و شعراء و ادبای و صوفيان معروفی را در خود جای داده و آثاری بيشمار برای نسلهای آینده بر جای گذاشته اند. از مورخان نام سيد علی، خواجه محمد اعظم دیده مری، محمد اسلم منعی، پندت بيريل کاچرد، پندت مزائن کول عاجز، محی الدین مسکين، خليل برهان پوری، پير غلام حسن کهر بهانی و محمد الدین فوق وغيره نام آوران که تاريخ اين سرزمين را به تحرير در آورده و ميتوان گفت در زمره منبع اصلی تاريخ کشمير دانست.

شاعران هر کشوری در حقيقت از جمله سرمايه تاريخی و ادبی به حساب می آیند که با اشعار خود در ذهن مردم آن ديار و زمان را مشتمل می کند. از میان آنها اسامی مانند ملا احمد کشميری، حسين شاه چک، ملامحسن فانی کشميری، شيخ يعقوب صرفی کشميری، غنی کشميری، ملا توفيق،

ملا شائق، حمیدالله شاه آبادی، سعدالله شاه آبادی، مشتاق، سالم،
ساطح، شمس الدین غمگین و شمس الدین حیرت کابلی و غیره در شعر
صاحب نام آور این خطه به شمار می آیند.

این خطه بعنوان خطه ادب دوست و ادب پرور صوفیان نیز شمرده می
شود و علت اصلی آن صوفیان و عارفانی مانند شیخ نورالدین نورانی،
امیرکبیر سرسید علی همدانی، میرسید محمد همدانی، شیخ حمزه
مخدومی، بابا داود خاکی، شمس الدین عراقی، سید محمد نور بخش و
غیره بودند. بعلاوه چهار سلسله معروف عرفان و تصوف مانند سلسله
سهروردیه، کبرویه، قادریه و نقشبندیه نیز آشکارا گردید و پیروانی بی
شماری را بخود گرفت. در نتیجتاً به ترویج و توسعه زبان و ادب فارسی
نقش و آفری را ایفاء نمودند.

شایان ذکر است که در این خطه برای نخستین بار دارالترجمه ای را دایر
کردند که تنها هدف اصلی آن آشنایی با زبانهای مختلف از جمله
سانسکریت و یونانی و غیره بود. ترجمه های کتب مختلف نیز همچون
کتابهای تاریخی، ادبی، جغرافیایی، سیاسی و حتی مذهبی هم با هدف
یادگیری سراسری برای مردمان خاص و عام به اجرا گذاشته شد.
مهمترین کتب عبارتند از «مهابهارت، راماین، گیتا راج ترنگینی و برج و
شیش و غیره.

مردمان این خطه همانند مردمان ایران زمین به آثار ادبی خود می بالند و
آنها باعث افتخار قوم و ملت خود می پندارند. بعنوان مثال: شاهنامه
کشمیر، بحر عرفان، نورنامه، اکبرنامه، خمسه صرفی، دیوان غنی، راج
ترنگینی و غیره بسیار معروفند.

در عصر امروز نیز بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کشمیر همیشه در
خدمت و آبیاری این زبان دیرینه کوشا بوده و اساتید و محققان نام آورانی

همچون پروفیسور عبدالقادر سروری، پروفیسور شمس الدین احمد، پروفیسور محمد صدیق نیازمند، پروفیسور محمد منور مسعودی، پروفیسور سیدہ رقیہ و پروفیسور زبیدہ خان و دکتور محمد یوسف لون و غیرہ سهم بسزایی در ترویج و توسعه زبان و ادبیات فارسی از خود بر جای گذاشتند. بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کشمیر علاوه بر فعالیت‌های درسی و تحقیقی در عرصه بیش از پنجاه سال خود، مجله ای بنام «دانش» را هر ساله در سطح بین المللی منتشر می سازد. امسال این مجله سی و ششمین شماره خود را با مقالات ارزنده از ادیب دوستان نام آور سراسر جهان از جمله کشورهای افغانستان، ایران، پاکستان و غیره ارائه می دهد. بنا به طبق سالهای گذشته این مجله دارای سه بخش مهم به سه زبان زنده دنیا یعنی اردو، فارسی و انگلیسی تقسیم بندی شده است. در پایان نیز از رئیس دانشگاه کشمیر جناب آقای طلعت احمد، رئیس مرکز دانشجویان پژوهشگر پروفیسور ظفر احمد ریشی و مدیر اداره ثبت پروفیسور نثار احمد از صمیم قلب بسیار سپاسگزارم. همچنین از تمامی مقاله نگاران، کارمندان، مشاورین، ناشرین و تک تک استادان بخش فارسی تشکر و قدردانی می نمایم.

سردبیر

دکتور جهانگیر اقبال

رئیس بخش فارسی

دانشگاه کشمیر، سرینگر